

opusdei.org

„Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera“

Kodėl šiandien, mokslo
epochoje, tikėjimas pasaulio
sukūrimu toks svarbus? Pirmoji
dvių dalių straipsnio apie
pasaulio sukūrimą dalis.

2019-03-13

*Kai pažvelgiu į dangų, tavo rankų
darbą, į mėnulį ir žvaigždes, kurias tu*

pritvirtinai, kas tas žmogus, kad jį atmeni, kas tas mirtingasis, kad juo rūpiniesi? (Ps 8,4-5). Visais laikais vyrams ir moterims kyla nuostaba, kai pamažu apmąsto ir kontempliuoja juos supančio pasaulio stebuklus. Nors šiais laikais mokslas yra pažengęs išties toli ir mes galime paaiškinti daugybę reiškinių (saulėlydžio spalvas, saulės ar mėnulio užtemimą, šiaurės pašvaistę), tačiau šie reginiai vis tiek mus be galo žavi. Kuo daugiau mokslininkai ištiria, tuo geriau galime suvokti pasaulio, kuriame gyvename, sudėtingumą bei galybę: nuo mikroskopinio pasaulio ir atominės materijos struktūros, iki neįsivaizduojamai nutolusių bei neaprepiamų dydžių galaktikų.

Mus taip pat gali apimti didi nuostaba apmąstant savo pačių realumą, kai suvokiame savo egzistenciją ir kai įgyjame savimoneę, nepaisant to, kad negalime suvokti

savo gyvybės priežasties. Iš kur aš atsiradau? Nors greitas gyvenimo tempas leidžia lengvai išvengti tokių klausimų, vis dėlto jie kyla ne vien tiems, kurie linkę pažinti save. Tokie filosofiniai klausimai kyla iš nenumaldomo poreikio surasti gyvenimo prasmę. Šis noras dažnai glūdi žmonėse ir tarsi miega žiemos miegu, tačiau anksčiau ar vėliau pabunda kiekvieno sieloje.

Veido paieškos anapus visatos

Žmogus, suvokdamas savo sąmonės gelmes bei mus supančio pasaulio platumą, gali pajusti tam tikrą svaigulį. Nepaisant to, žmoguje tūnantis religinis instinktas visais amžiais viliojo mus giliau pasinerti į pasaulį, esantį už mūsų ribų, įvairiais būdais ieškant Veido to, kurį galėtume garbinti. Susidūręs su gamtos stebuklais, Psalmininkas rašo: *Dangūs skelbia Dievo šlovę, dangaus skliautas garsina jo rankų*

darbą (Ps 19, 2). Taip pat, susidūręs su žmogaus bei jo gyvenimo slėpiniu, autorius sušunka: *Šlovinu tave, nes esu nuostabiai padarytas (Ps 139,14).* Mintis, jog už regimojo pasaulio slypi Dievas, žmogui kilo labai natūraliai jau daugelį amžių. Tačiau mūsų dienomis gyvenantis tikintysis susiduria su įvairias klausimais, kurie kelia sąmyšį Argi ieškojimas kažko, esančio už visatos ribų, nėra paprasčiausias žmogaus prasimanymas, kurį šiais laikais pakeičia proto tobulėjimas? Argi mokslo pažanga, nors kartais ir nepateikia atsakymų į visus klausimus ar problemas, nesumenkina pasaulio sukūrimo idėjos ir nepateikia jos tarsi šydo, gaubiančio mūsų neišmanymą? Argi mokslas anksčiau ar vėliau negalės mums atsakyti į visus esminius gyvenimo klausimus?

Darytume klaidą, jei nekreiptume dėmesio į tokį požiūrį, vertindami jį

kaip neteisingą ar įvardindami kaip beprasmį skepticizmą. Veikiau toks mokslu pagrįstas požiūris padeda išryškinti kaip „Tikėjimas turi atgimti ir vėl susiremti kiekvienoje kartoje“.

[1] Tai ypač aktualu dabartiniame amžiuje, mūsų kartoje, kai mokslas ir technologijos parodo, kiek daug galime pasiekti remdamiesi tik savo jėgomis: tiek daug, kad vien mintis apie kažką, kas egzistavo dar prieš žmogaus atsiradimą, kartais tampa tolima bei sunkiai įsivaizduojama. Tai klausimai, kurie reikalauja tylaus apmąstymo, kad sutvirtintume savo tikėjimą ir geriau suprastume jo reikšmę, priežastį bei sąsają su mokslu, kad galėtume apšviesti kitus. Žinoma, šiuose dviejuose straipsniuose pateikiamos tik kelios išvalgos, „neišsunkiant“ temos, kuri talpina savyje tiek daug krikščioniško tikėjimo aspektų.

Pasaulio kūrimo apreiškimas

Galima pradėti Biblijos ištraukos citata apie viso, kas egzistuoja, kilmę, apie kiekvieno gyvenusio, gyvenančio ir gyvensiančio žmogaus atsiradimo priežastį. Priežastis labai konkreti ir lengvai išreiškiamą žodžiais: esame Dievo kūriniai, Jo laisvės, išminties ir meilės vaisiai: *Visa, ko tik Viešpats nori, tą jis daro danguje ir žemėje, jūrose ir visose gelmėse. (Ps 135, 6). Viešpatie, kokie įvairūs tavo kūriniai! Kaip išmintingai juos visus sukūrei! Tavo kūrinių pilna žemė (Ps 104, 24).*

Vis dėlto, paprasčiausi teiginiai gali paslėpti sudėtingiausias tikroves. Jei žmogaus kaip Dievo kūrinio kilmės priežastis dabartiniais laikais kartais suvokiama miglotai, vadinasi, šią mintį ne taip paprasta suprasti. Remiantis istorija galima teigti, kad Tikėjimo išpažinimo maldoje išreikšta sukūrimo idėja iškilo tik Dievui apreiškus ją Izraelio tautai. Dieviškasis Žodis padėjo įžvelgti

įvairių mitinių pasakojimų, aiškinusių visatos ir žmogaus atsiradimą, ribotumą. Taigi, Viešpats žmogui padėjo žvelgti toliau, nei genialieji graikų filosofai, ir pažinti Izraelio Dievą kaip vienintelį Dievą, Kuris iš nieko sukūrė viską.

Išskirtinis biblijinio pasakojimo bruožas yra tai, kad Dievas kuria nesinaudodamas jokia prieš tai egzistavusia materija, Jis kuria vien tik savo Žodžio galia: *Tuomet Dievas tarė: „Tebūnie šviesa! <...>*

Padarykime žmogų pagal mūsų paveikslą ir panašumą“ <...> ir Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą (Per 1, 3,26,27). Dar vienas svarbus aspektas – pradžioje nėra nei žymės blogio: Dievas apžvelgė visa, ką buvo padaręs, ir iš tikrųjų matė, kad buvo labai gera (Per 1, 31). Pradžios knygoje netrūksta paaiškinimo, koku būdu taip anksti žmonijos istorijoje atsirado blogis ir kančia. Nepaisant to, Biblijoje dažnai

tvirtinama, jog pasaulis iš esmės yra geras ir kūrinija nėra „prastesnė“ realybė, bet kaip tik nuostabi Dievo dovana. „Visata atsirado ne kaip kaprizingos visagalystės, jėgos demonstravimo ar troškimo save įtvirtinti vaisius. Kūrinija yra meilės tvarkos dalis <...> *Juk tu myli visa, kas yra, ir nesišlykšti niekuo, ką esi padaręs, nes nebūtumei padaręs, jeigu būtum nekentęs (Išm 11, 24).* Tad kiekvienas kūrinys yra Tėvo švelnumo objektas, kuriam pasaulyje paskirta tam tikra vieta. Net nereikšmingiausios būtybės trumpalaikė gyvybė yra jo meilės objektas, ir per tas kelias egzistencijos sekundes Jis apgaubia ją savo palankumu.[2]

Evangelija pagal Joną irgi prasideda aiškiu tokios kūrimo teorijos patvirtinimu: *Pradžioje buvo Žodis (Jn 1,1)*, rašo ketvirtasis evangelistas, remdamasis Pradžios knygos pirmaisiais žodžiais (žr. Per 1,1).

Pasaulio pradžioje yra Dievas – *logos* – pripildantis pasaulį racionalumo ir prasmės: *Su tavimi yra išmintis – ta, kuri žino tavo darbus ir kuri buvo, kai padarei pasaulį; ji suvokia, kas malonu tavo akyse ir kas teisinga pagal tavo įsakymus (Išm 9,9).*

Benediktas XVI, remdamasis šventojo Jono Dievo Žodžiui apibūdinti vartojamu graikišku terminu *logos*, sako: „*Logos* reiškia tiek protą, tiek žodį: protą, kuris yra kūrybingas ir gebantis bendrauti su savimi. Jonas tarė galutinį žodį bibliniam Dievo apibrėžimo formavime. Tame žodyje visi dažnai varginantys ar kankinantys biblinio tikėjimo klausimai pasiekia kulminaciją bei sintezę. Pradžioje buvo *logos*, ir *logos* yra Dievas, sako evangelistas. Susidūrimas tarp biblinės žinutės bei graikų minties neįvyko atsitiktinai.“[3]

Visi dialogai reikalauja racionalaus pašnekovo, apimančio *logos*. Taigi,

graikų filosofų inicijuotas dialogas su pasauliu buvo įmanomas todėl, kad sutvėrtoji realybė prisotinta racionalumo, logikos, kuri yra labai paprasta, bet kartu ir gana sudėtinga. Šis dialogas, nuskaidrintas apreiškimo, vedė prie ryžtingo teiginio, kad „Pasaulis atsirado ne dėl kokios nors būtinybės, aklo likimo ar atsitiktinumo,“^[4] bet iš mylinčios Išminties, iš vienatinės Esybės, kuri esti virš visatos tvarkos, nes ši Esybė jau buvo prieš pasaulio sukūrimą.

Pasaulio sutvėrimo pasakojimo šerdis

Neretai šiandien Pradžios knygoje užrašytas pasaulio sutvėrimo pasakojimas suvokiamas kaip gražus poetinis tekstas, persmelktas didžios išminties. Tačiau, dėl mokslo pažangos, šis pasakojimas nesuvokiamas rafinuotumo, metodinio griežtumo lygyje, kurio reikalauja tikslieji mokslai, literatūra

bei istorinis kriticizmas. Vis dėlto, būtų klaidinga nevertinti mūsų protėvių dėl to, kad jie neturėjo mikroskopų, dalelių katalizatorių ar specializuotos literatūros. Būtų neteisinga pamiršti, kad galbūt jie regėjo ir suprato dalykus visai kitaip, daug esmingiau, nei mes dabar gebame matyti bei suprasti.

Kad suvoktume, ką žmogus ar tekstas iš tiesų nori perteikti, turime atkreipti dėmesį į tai, koks vartojamas kalbėjimo būdas, pirmiausia, ar tekste vartojamas kalbėjimo būdas skiriasi nuo mūsų. Vadinasi, turime nepamiršti, kad pasaulio sutvėrimo pasakojime „pasaulio vaizdas aprašytas įkvėpto autoriaus, kuris rėmėsi jo gyvenamuoju laikotarpiu paplitusiomis pasaulio kilmės teorijomis“. Būtent į tokius rėmus Dievas įdeda naujovę – apreiškimą Izraelio tautai bei visiems žmonėms:

„tiesa apie visatos sukūrimą – tai vienintelio Dievo darbas.“[5]

Dažnai teigiama, kad pasaulio sutvėrimo idėja buvo svarbi senovėje, o dabar yra naujų būdų tai paaiškinti. Modernioji fizika ir gyvūnų evoliucijos atradimai pavertė idėją apie Kūrėją, kuris dalyvauja pasaulio tvėrime bei formavime, pasenusia. Visatos racionalumas geriausiu atveju priklauso materialiam pasauliui; bet kokia mintis apie kitus veiksnius keltų iššūkį mokslinio požiūrio rimtumui.

Vis dėlto, šie prieštaravimai pasaulio sutvėrimo idėjai dažnai gali sulaukyti, mums to nepastebint, nuo per daug pažodinio Biblijos skaitymo, kuri atmeta pati Biblija. Pavyzdžiui, jei sudėsime šalia du pasaulio sukūrimo pasakojimus pateikiamus Pradžios knygos pirmuosiuose dviejuose skyriuose ir juos palyginsime, pastebėsime labai aiškių skirtumų,

kurie negali būti nurašyti redakciniam neatsargumui. Šventieji autoriai labai gerai žinojo, kad jie neturi pateikti detalaus pasaulio ir žmogaus kilmės aprašymo. Autoriai bandė išreikšti tam tikras fundamentalias tiesas tokia kalba ir sąvokomis, kurios jiems buvo prieinamos.[6]

Kai pradėdame suprasti Pradžios knygoje vartojamą kalbą, kuri yra primityvoka, bet pripildyta išminties bei gilių įžvalgų, galime susitelkti ties pasakojimo esme. Tekstas pasakoja mums apie „asmeninę įsikišimą“ [7], kuris viršija kūriniją. Pirmiau, nei atsirado pasaulis, egzistavo Dievo Kūrėjo asmeninė laisvė ir begalinė išmintis. Naudojant simbolinę ir nesudėtingą kalbą, atskleidžiamos gilios tiesos, kurias galima apibendrinti taip: Dievas sukūrė visa tai, nes norėjo.[8] Biblija nerizikuoja pasisakymais apie visatos evoliucijos stadijas ar gyvenimo šaltinį, verčiau

patvirtina visagalio Dievo laisvę,[9]
Jo sukurto pasaulio racionalumą bei
Jo Meilę kūriniam. Taip
atsiskleidžia, jog pasaulis ir
kiekvienas kūrinys yra „dovana,
duota visų Tėvo“.[10] Pasaulis,
tikėjimo sutvėrimo šviesoje, yra
pažymėtas meilės ženklų pačioje jo
širdyje. Net tarp netobulumo, blogio
ir kančios, krikščionis regi kiekvieną
būtybę kaip dovaną, kylančią iš
Meilės ir kviečiančią mus mylėti:
gėrėtis, gerbti, rūpintis ir perduoti šią
Meilės žinią kitiems.

Marco Vanzini / Carlos Ayxelá

Foto: Kurt K. Kreger (cc)

[1] Joseph Ratzinger, *Dios y el mundo*,
Random House, Mondadori,
Barcelona 2002, 49.

[2] Popiežius Pranciškus, Enciklika *Laudato si'*, 2015 05 24, nr. 77.

[3] Popiežius Benediktas XVI, *Discourse in the University of Regensburg*, 2006 09 12.

[4] Katalikų bažnyčios katekizmas, Nr. 295

[5] Šv. Jonas Paulius II, bendroji audiencija, 1986 01 29.

[6] Dėl šių vidinių Biblijos priežasčių, žinios kaip teisingai interpretuoti šventąjį tekstą formavosi per dialogą tarp teologijos ir mokslo – nors diskusija kėlė daug įtampos, vis dėlto, buvo gana vaisinga. Šiuose ilgai trukusiuose mainuose, dažnai viršų imdavo viena ar kita pusė, o kartais abi patirdavo sunkumų.

Fundamentalus Biblijos skaitymas, bandant iš jos ištraukti daugiau reikšmių, nei joje esama, atvedė prie nepagarbos šventajam tekstui. Dėl šios priežasties, mokslas apie

pasaulio kilmę ir prasmę dažnai leidžia sau pasakyti daugiau, nei iš tiesų geba.

[7] Joseph Ratzinger, *La fiesta de la fe*, Desclée, Bilbao, 1999, 25.

[8] Ši tiesa buvo giliai įdiegta Izraelio tautos tikėjime – tai parodo šie motinos žodžiai, skirti sūnui prieš jo kankinystę: *Maldauju tave, vaikeli, kad pažvelgtum į dangų bei žemę ir pasvarstytum apie visa, kas ten yra. Tada suvoksi, kad Dievas nepadarė jų iš pirma buvusių daiktų. Tokiu pat būdu žmonija atėjo į gyvenimą.* (2 Mak 7, 28)

[9] Cf. Romano Guardini, *La fine dell'epoca moderna. Il portere*, Morcelliana, Brescia 1993, 17.

[10] Popiežius Pranciškus, enciklika *Laudato si'*, nr. 76

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
lt-lt/article/dievas-apzvelge-visa-ka-
buvo-padares-ir-is-tikruju/](https://opusdei.org/lt-lt/article/dievas-apzvelge-visa-ka-buvo-padares-ir-is-tikruju/) (2026-04-09)